

Kohti kansalaisuutta – vihreä kotoutumispolitiikka

Vihreän eduskuntaryhmän toimenpide-ehdotukset

Vihreät De Gröna

Vihreän liiton valtuuskunta hyväksyi tämän kotouttamisohjelman kokouksessaan

Helsingissä 25.11.2007

Lisätietoja:

Vihreiden internet-sivut

http://www.vihreat.fi/files/liitto/vihrea_kotoutumispolitiikka.pdf

ulkoasu: Jessica Karhu

Johdanto

Maahanmuuttajien kotoutuminen ei tapahdu itsestään. Esimerkit muualta Euroopasta osoittavat, etteivät tulijat ajan mittaan vain itsestään sulaudu valtaväestön joukkoon. Maahanmuutto muuttaa myös kohdemaata. Kotoutuminen on kumppanuussopimus, joka vaatii kaksi osapuolta. Suurimmatkaan sopeutumis- ja kotoutumishalut eivät auta, jos tulija uudessa kotimaassa suljetaan yhteiskunnan ulkopuolelle.

Maahanmuuttopoliittinen keskustelu on pyörinyt hyvin paljon maahantulon mahdollisuuksien ympärillä. On puhuttu pakolaisista, turvapaikanhakijoista, paperittomista siirtolaisista ja viime aikoina myös työperäisistä maahanmuuttajista. Uuteen kotimaahan saapuminen on kuitenkin vasta maahanmuuton ensiaskel. Siihen, mitä maahan saapumisen jälkeen tapahtuu, on kiinnitetty vähemmän huomiota.

Vihreät ovat pyrkineet vähentämään ihmisten liikkumisen tiellä olevia esteitä. Sinivihreän hallituksen ohjelman kirjaukset maahanmuutosta ovat selkeä askel tähän suuntaan. Maahanmuuttoa helpotetaan ja maahanmuuttajien määrä tulee kasvamaan. Nyt on aika miettiä mitä, maahan saapumisen jälkeen tapahtuu.

Lisääntyvä maahanmuutto tarvitsee rinnalleen aktiivista ja kokonaisvaltaista kotouttamispolitiikkaa. Avoin maahanmuuttopoliittikka vaatii rohkeutta sekä keinoja kohdata myös ne ongelmat, joita väestön lisääntyvä etninen ja kulttuurinen kirjavuus osaltaan luovat.

Kotouttamispolitiikassa on aina otettava huomioon maahanmuuttajien keskinäinen moninaisuus ja eri maahanmuuttajaryhmien kotoutumisen erityistarpeet.

Sisällys

Johdanto.....	3
I Kotoutumiseen tarvitaan pitkäjänteistä politiikkaa.....	5
II Syrjimättömyys, palvelut, asuminen.....	7
III Kielitaito ja koulutus.....	9
IV Työllisyys.....	11
V Kulttuurien vuoropuhelua ja yhteentörmäysten ennaltaehkäisyä.....	13
VI Yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuudet.....	15

I Kotoutumiseen tarvitaan pitkäjänteistä politiikkaa

1. Vihreä kotoutumispolitiikka

Vihreät korostavat elämäntapojen, identiteettien, kulttuurien ja maailmankatsomusten monimuotoisuutta. Vihreät kannattavat mosaiikkimallia, jonka vankka perusta on sitoutuminen demokratiaan, ihmisoikeuksiin ja yhdenvertaisuuteen ja, jossa maahanmuuttajalla on oikeus oman kielensä ja kulttuurinsa vaalimiseen. Yhdenvertaisuuden vaatimus tarkoittaa, että maahanmuuttajalle kuuluvat samat oikeudet ja velvollisuudet kuin kantaväestölle. On lisäksi tärkeää, että maahanmuuttajien keskinäinen moninaisuus tunnustetaan.

Maahanmuuttajien kotoutuminen tapahtuu monella elämän alueella. Valtavirtaistettu kotoutuminen on itses-

tään selvä osa esimerkiksi työllisyys-, tasa-arvo- ja kaupunkipolitiikkaa.

2. Mitä on kotoutuminen?

Suomen kotouttamislaisissa kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä tavoitteena osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen. Kotoutumisesta puhuttaessa on muistettava kantaväestön heterogeisuus. Avainasemassa maahanmuuttajan kotoutumisen kannalta ovat kantaväestön asenteet, kielen osaaminen, yhdenvertaisuuspolitiikan onnistuminen ja koulutus.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Kotoutuminen huomioidaan kaikessa sen onnistumiseen vaikuttavassa päätöksenteossa.

- Lisätään maahanmuuttajien tietoisuutta ihmis- ja perusoikeuksista sekä muista yksilön, erityisesti naisten ja lasten oikeuksista ja velvollisuuksista Suomessa

- Lisätään asennekasvatusta sekä syrjimättömyyttä koskevaa tiedotusta kaikkialla yhteiskunnassa, erityisesti päiväkodeissa, oppilaitoksissa, opettajankoulutuslaitoksissa, työpaikoilla ja mediasta vastaavilla tahoilla.

Kotouttamislaki antaa toimivan pohjan kotoutumiselle, mutta suunnitelmien seuranta on tehostettava ja suunnitelmissa asetettujen tavoitteiden toteutumista on arvioitava nykyistä paremmin. Kotouttamislain mukaisten toimien piirissä ovat ne maahanmuuttajat, jotka ilmoittautuvat työttömiksi työnhakijoiksi tai hakevat toimeentulotukea. Vain heillä on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, joka laaditaan yhteistyössä kunnan ja työvoimatoimiston kanssa. Lain ulkopuolelle jää suuri joukko Suomeen tulleita ulkomaalaisia, esimerkiksi työn ja perhesiteen perusteella maahan tulleet. Näille ihmisille pitäisi tarjota vähintään vapaaehtoisia kotoutumispalveluita.

1. Rasismin ja syrjinnän torjunta

Rasismin ja syrjinnän kitkeminen on välttämätön edellytys kotoutumiselle. Viranomaisten osaamista rasismin rikollisuuteen ja syrjintään puut-

tumisessa on parannettava nykyisestä. Samalla puuttumis- ja ilmoittamiskynnystä pitäisi laskea ja neuvontaa syrjinnän lopettamiseksi lisätä, jotta yksittäisen henkilöiden kynnys viedä asiaansa eteenpäin laskisi.

Työhönotossa tapahtuvaa välitöntä syrjintää on selvitettävä. Julkisella sektorilla tulee toteuttaa kokeilu anonyymistä työhakemusmenettelystä. Viranomaiset ja suurimmat yritykset on veloitettava laatimaan työnantajina toimimista koskevat yhdenvertaisuussuunnitelmat.

Viranomaisilla on velvollisuus laatia yhdenvertaisuussuunnitelma ja edistää yhdenvertaisuutta kaikessa toiminnassaan. Valtio ja kunnat voisivat palveluita ja muita hankintoja ostaessaan vaatia vastaavia suunnitelmia myös palveluiden ja muiden hankintojen tarjoajilta. Näin hyvät käytännöt leviäisivät laajemmin yhteiskuntaan.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Lisätään tukitoimia ja tiedotusta kotouttamislain ulkopuolelle jääville ryhmille. Erityistä tukea suunnataan perhesiteen kautta maahan tulleille.

- Tuetaan ensimmäisen polven maahanmuuttajia, jotka saapuivat keskelle lamaa, aikana jolloin mitään kunnollisia tukipalveluita ei ollut olemassa. Näiden ihmisten kielitaito ja kotoutuminen vaikuttaa ratkaisevasti toisen sukupolven tilanteeseen.

- Kotoutumisen arviointiin laaditaan selkeät mittarit tehtyjen toimenpiteiden vaikutusten arviointiin. Seurataan systemaattisesti kotoutumissuunnitelmien toimeenpanoa, toteutumista ja vaikutuksia.

II Syrjimättömyys, palvelut, asuminen

2. Palveluissa tarvitaan monikulttuurista osaamista

Jokainen Suomeen saapuva maahanmuuttaja on tekemisissä viranomaisten ja todennäköisesti myös erilaisten peruspalveluiden kanssa. On myönteistä, että viranomaiset kokevat kautta linjan, että heillä on aikaisempaa paremmat valmiudet ulkomaalaistaustaisten asiakkaiden kohtaamiseen. Silti esimerkiksi 80 % opettajista ja 87 % hoitajista katsoo tarvitsevansa lisää tietämystä etnisten vähemmistöjen kulttuurisista käytännöistä.

Kotouttamisvaiheen aikana maahanmuuttajan kykyä käyttää palveluita voidaan yrittää parantaa.

Kotouttamislain rajat tulevat kuitenkin nopeasti vastaan. On löydettävä uusia keinoja avata palvelujärjestelmää maahanmuuttajille helpommin lähestyttäväksi, kuten omakielinen ja selkokielinen neuvonta. Joissakin kunnissa toimii jo tähän tarkoitukseen tarkoitettuja "kulttuuritulkkieja" yhdistysten voimin.

Kirjasto on hyvä esimerkki palvelusta, jolla on maksuttomana ja suhteellisen helposti saavutettavana palveluna mahdollisuus toimia kotoutumisen paikana. Paikalliset kirjastot voivat vastata haasteeseen esimerkiksi tarjoamalla kirjoja ja sanomalehtiä paikkakunnalla puhutuilla maahanmuuttajakielillä tai suomi toisena kielenä -oppimateriaalia.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Lisätään työvoimapolitiittisten koulutusten ja kotoutumiskoulutusten pitkän tähtäimen suunnittelua, jotta kotoutumispolkujen suunnittelu on mahdollista.

- Tuetaan kolmannen sektorin kotouttamistyötä- Toteutetaan kokeilu anonyymistä työhakemusmenettelystä julkisella sektorilla.

- Vaaditaan yhdenvertaisuusohjelmaa yrityksiltä, joilta tilataan julkiset hankinnat.

Esimerkki: Valtakunnallinen monikielinen kirjasto, josta löytyy kirjallisuutta yli sadalla kielellä, on hyvä esimerkki, kuinka Suomen entistä monimuotoisempi kirjastojen käyttäjäkunta on huomioitu.

3. Asuminen ja arjen konfliktit

Koti, asuminen ja asuinalueiden muodostuminen ovat olennaisessa roolissa kotoutumisessa. Maahanmuuttajien kotoutuminen on osa kaupunkipolitiikkaa ja kaupunkisuunnittelua. Kaupungeissa on tärkeää toteuttaa sosiaalisesti sekoittavaa asuntopolitiikkaa.

Monikulttuurisessa asumisessa erilaiset tavat elää saattavat johtaa arkipäivän konflikteihin. On tärkeää, ettei kanta-väestön kokemuksia näistä tilanteista kuitata rasmina vaan pyritään selvittämään, mistä konfliktissa on kyse.

Esimerkki: Vantaalla kaupungin vuokra-asunnoissa asuvia 20 000 asukasta palvelee kaksi sosiaalista isännöitsijää. Tarkoituksena on ennaltaehkäistä häiriöitä ja häätöjä. Suurin osa asiakkaista tulee vuokravelkojen kautta, mutta työn yksi ulottuvuus on maahanmuuttajien neuvominen asumiseen liittyvissä kysymyksissä.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Vahvistetaan palveluissa työskentelevien ammattitaitoa kohdata etnistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.

- Parannetaan maahanmuuttajille suunnattua palvelujärjestelmää koskevaa neuvontaa ja tiedotusta.

- Koulutetaan ja palkataan maahanmuuttajia palvelutehtäviin.

III Kielitaito ja koulutus

1. Kielitaito

Kieli on kotoutumisen avain. Jokaisella maahanmuuttajalla tulee olla subjektiivinen oikeus kielikoulutukseen. Koulutukseen on varattava riittävästi resursseja ja sitä tulee tarjota kysynnän mukaisesti. Kursseja on monilla paikkakunnilla tarjolla aivan liian vähän ja osa hakijoista jää jatkuvasti ulkopuolelle. Vapaan sivistystyön resursseja on käytettävä entistä enemmän maahanmuuttajien kielen opiskelun ja muun koulutuksen tukemiseen.

Maahantulon syyn ei pidä vaikuttaa kielenopetukseen. Opiskelu-oikeutta ei tule rajata vain tietyille maahanmuuttajaryhmille tai sitoa työelämään. Osallistuminen opetukseen on mahdollistettava järjestämällä lastenhoitoa

tuntien ajaksi sekä järjestämällä naisille omia opiskeluryhmiä. Myöskään se, että on syystä tai toisesta jäänyt pois kielenopetuksesta maahan tullessa, ei saa sulkea maahanmuuttajaa pois opetuksen piiristä myöhemmin.

Kieltä on voitava opiskella joustavasti myös työn ohessa. Työn ja opiskelun yhdistämisessä voi yhteiskunta tulla vastaan. Samoin on järkevää yhdistää kielikoulutusta ja työmarkkinoille pääsyyn tähtäävää koulutusta. Korkeat kielitaitovaatimukset ovat monissa ammateissa epätarkoituksenmukaisia. Työelämässä kielitaito karttuu luonnollisesti ja työ puolestaan motivoi kielen opiskeluun.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Jokaisella maahanmuuttajalla tulee olla subjektiivinen oikeus kielikoulutukseen.

- Kielikoulutukseen tulee voida osallistua pidemmän ajan päästä maahanmuutosta

- Järjestetään maahanmuuttajainaisille erillistä kielikoulutusta.

- Kielikoulutukseen järjestetään nykyistä enemmän tasokursseja.

- Kielikoulutukseen tulee osoittaa lisää resursseja.

2. Monikulttuurisuuden haasteet perusopetukselle ja opettajankoulutukselle

Rinnakkaiset pyrkimykset kotouttamiseen, kulttuuri-identiteetin säilyttämiseen ja koulutukselliseen tasa-arvoon samalla kun maahanmuuttajalapsi ottaa haltuun kaksi kieltä ja kaksi kulttuuria, asettavat kouluille suuria haasteita. Koulut, joissa maahanmuuttajataustaisia lapsia on paljon, tekevät tärkeää pioneerityötä, joka tulisi tunnustaa ja tunnustaa. Monikulttuurisen koulun tulee voida tarjota tehokasta ja yksilöllistä suomi toisena kielenä -opetusta.

Kielitaito on tärkeä avain kotoutumiseen myös lapsilla. Monet nuoret eivät tällä hetkellä saavuta peruskoulun aikana lukiossa tarvittavaa kielitaitoa. Monikulttuurisuus vaatii koululta tavallista enemmän resursseja mm. kielen- ja uskontojen opetukseen sekä erityisopetuksen, ohjauspalveluiden ja tulkkipalveluiden järjestämiseen. Myös luokkakokojen kohtuullisuus nousee

monikulttuurisessa ympäristössä erityisen tärkeäksi.

Asuinalueille, joilla on erityistarpeita, tulee ohjata positiivisen erityiskohdelun rahaa esimerkiksi koulutukseen. Helsingissä rahaa saavat koulut, jotka sijaitsevat alueilla, joilla esimerkiksi työttömyys ja toimeentulotukiasiakkaiden määrä on suuri. Myös maahanmuuttajaoppilaiden määrä voisi olla yksi lisärahoituksen perusta.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Monikulttuuristen koulujen erityisasema hyväksytään, ja niihin ohjataan erityisiä resursseja.

IV Työllisyys

1. Tavoitteena yhtäläiset mahdollisuudet

Maahanmuuttajan mahdollisuus työllistyä on olennainen osa todellista kotoutumista yhteiskuntaan. Pääsy koulutusta ja kokemusta vastaavaan työhön on tärkeää. Yksi este maahanmuuttajien työllistymiselle erityisesti julkisella sektorilla ovat kielitaitovaatimukset. Kielitaitovaatimuksia pitääkin uskaltaa arvioida joiltain osin uudestaan. Löytyykö paikkakuntia ja työtehtäviä, joissa toisen kotimaisen kielen vaatimuksesta voisi luopua ilman, että palvelu huononisi. Toisen kotimaisen kielen taidon puutteen voisi korvata mahdollisesti jollakin kolmannen kielen taidolla. Venäjänkielen opetuksen lisääminen saattaisi olla hyvä vaihtoehto joil-

lakin alueilla. Tällaista yhteistyötä on jo tehty Itä-Suomessa.

Maahanmuuttajien työllistymisen parantamiseksi on mahdollista kirjata konkreettisia tavoitteita. Kaupunkien tulisi sitoutua maahanmuuttajien työllistämiseen ja asettaa tavoitteeksi esimerkiksi, että kaupungin työntekijöistä olisi sama osa maahanmuuttajataustaisia tai eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavia kuin asukkaista. Konkreettiset tavoitteet kannustavat etsimään keinoja maahanmuuttajien työllistämiseksi ja toisaalta huomaamaan työllistymisen esteitä.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Arvioidaan virkojen kielitaitovaatimusten mielekkyyttä ja vaihtoehtoisia malleja.

- Kaupungit asettavat tavoitteita maahanmuuttajien työllistämiseksi ja sitoutuvat esimerkiksi siihen, että kaupungin työntekijöistä on sama osa maahanmuuttajataustaisia tai eri kieli- ja kulttuuriryhmiä edustavia kuin asukkaistakin.

2. Työllisyshankkeet jokaisen avuksi ja asenneilmapiirin muuttaminen

Eri paikkakunnilla on käynnistetty erityishankkeita ja EU-rahoitteisia projekteja, joista on saatu hyvää tietoa ja käytäntöjä maahanmuuttajien työllistämisestä. Hankkeiden hyvien käytäntöjen valtakunnallistaminen ja mahdollinen valtavirtaistaminen on tärkeää. Lisäksi työllistymiseen ja kotoutumiseen yleensä liittyvää maahanmuuttajatutkimusta ja seurantaa pitää kehittää. Tätä kautta löytyy tieto, miten eri toimenpiteet ovat vaikuttaneet.

Esimerkki: Vantaan kaupungin Vasama-projektin tavoitteena on ollut vahvistaa maahanmuuttajien työnhaku- ja työllistymisvalmiuksia ja tukea heitä löytämään oma paikkansa suomalaisessa työelämässä. Vasaman luomat hyvät käytännöt ovat olleet työharjoittelupainotteinen koulutus työvoimapolitiisena koulutuksena, työnhakuryhmä ja hygieniaosaamistodistus -koulutuksen

kehittäminen, työvalmentajat ja työnhakuklubi jatkuvana henkilökohtaisena työllistymisen tukena sekä yhteistyö Laurean ammattikorkeakoulun kanssa.

Maahanmuuttajien työllistyminen avoimilla työmarkkinoilla on riippuvainen pitkälti yksittäisten työnantajien asenteista. Työnantajat muuttavat asenteitaan myönteisempään suuntaan silloin, kun heillä on itsellään kokemusta maahanmuuttajista työntekijöinä. Työnantajien asennemuutokseen tarvitaan kou-lutusta ja tiedotusta. Etenkin pk-sektorilla työnantajat tarvitsevat lisäksi tukipalveluja suomenkieltä taitamattomien maahanmuuttajien rekrytoinnin ja työsuhteasioiden hoidossa.

Toimenpide-ehdotuksia:

- **Hallituksen maahanmuuttopoliittisen ohjelman määrittelemät, monikulttuurisuutta ja syrjimättömyyttä edistävät toimenpiteet toteutetaan.**
- **Toteutetaan kansallinen seuranta- ja raportointijärjestelmä syrjinnän vastaisen toiminnan tueksi.**
- **Ammatissa toimiville poliiseille on järjestettävä vähemmistöjen kohtaamista ja rasismien torjuntaa edistävää koulutusta.**
- **Toteutetaan kokeilu anonyymistä työhakemusmenettelystä julkisella sektorilla.**
- **Vaaditaan yhdenvertaisuusohjelmaa yrityksiltä, joilta tilataan julkiset hankinnat.**

V Kulttuurien vuoropuhelua ja yhteentörmäysten ennaltaehkäisyä

1. Kulttuurien vuoropuhelu ja oikeus omaan kulttuuriin

Kotouttamislain yhtenä lähtökohdana on maahanmuuttajan oman kulttuurin ja kielen säilymisen tukeminen. Oman kulttuurin säilyttämisen rinnalla on tärkeää lisäksi kulttuurien vuoropuhelu. Pitkäjänteinen ja hyvä kotouttamispolitiikka edellyttää toimivia rakenteita ja avointa ilmapiiriä käsitellä vaikeitakin asioita erityisesti ongelmien kärjistyessä. Erilaisten konfliktitilanteiden selvittämiseksi tulee olla erilaisia foorumeita, kuten valtiovallan kokouksia, neuvostoja tai eri uskonnokuntien järjestämää vuoropuhelua, jossa asioita voidaan ratkoa mahdollisimman rakentavassa hengessä.

Esimerkkejä: Lapsen mahdollisuus opiskella omaa äidinkieltään on yksi esimerkki siitä, miten Suomessa on pyritty tukemaan maahanmuuttajan oikeutta omaan kieleen ja kulttuuriin. Toisena esimerkkinä voidaan mainita erityisesti maahanmuuttajille ja heidän kotoutumisensa tukemiseksi tarkoitettujen toimintakeskukset, kuten Kotkan uusi Mylly ja Helsingin kulttuurikeskus Caisa.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Järjestetään maahanmuuttajien omakielistä opetusta päiväkodeissa.

- Toteutetaan maahanmuuttajanuorten parissa nuorisotoiminnan kokeilu- ja kehittämishankkeita esimerkiksi monikulttuurisen työpajatoiminnan ja nuorisokeskusten kulttuuripainotteisen toiminnan kautta.

2. Sosiaalisten ongelmien ratkominen ja rikollisuuden ehkäisy

Kotoutuminen on ollut Suomessa paljolti kiinni hyvästä taloudellisesta suhdanteesta. Ensimmäisen polven maahanmuuttajien kotouttamisen epäonnistuminen heijastuu aina myös heidän lapsiinsa, nk. toisen polven maahanmuuttajiin. Maahanmuuttajien sosiaalisiin ongelmiin ja tekemään rikollisuuteen voidaan puuttua ja niitä ehkäistä. Ja näin onkin tehty menestyksellisesti.

Esimerkki: Sosiaalinen sovittelu, jota on kokeiltu Vantaalla ja Itä-Helsingissä on osoittautunut hyvin toimivaksi monikulttuuriseksi malliksi. Viranomaisten järjestämällä tapauskohtaisella sovittelulla, jossa maahanmuuttajia on koulutettu sovittelijoiksi, on asumisessa, koulutuksessa, terveydenhoidossa, sosiaalipalveluissa ja poliisin kanssa asioimisessa maahanmuuttajien ja valtaväestön välisiä konflikteja pystytty ratkaisemaan menestyksellisesti.

Lukuja rasismista ja syrjinnästä:

- 2005 poliisille tehtiin 412 rikosilmoitusta, joissa oli kyse rasistisia piirteitä sisältävistä rikosepäilyistä.

- 2006 työsuojelupiireihin tuli 60 yhteydenottoa etnisestä syrjinnästä, 21 tapausta johti jatkotoimiin.

- 2006 julkaistussa maahanmuuttajien kotoutumista pääkaupunkiseudulla selvittäneessä tutkimuksessa 48 % vastaajista kertoi joutuneensa Suomessa syrjinnän uhriksi ulkomaalaistaustansa vuoksi. Kokemukset vaihtelivat paljon maahanmuuttajaryhmästä riippuen. Vähiten syrjintäkokemuksia oli virolaisilla (32 %), eniten somaleilla (68 %) ja arabeilla (72 %).

- Vuoden 2002 Maahanmuuttajien elinolot -tutkimuksen mukaan noin 15 % vastaajista oli kokenut väkivaltaa maahanmuuttajataustansa vuoksi. Joka neljäs vastaaja oli jäänyt vaille hakemaansa työpaikkaa ja joka kymmenes vaille hakemaansa asuntoa maahanmuuttajataustansa vuoksi.

Toimenpide-ehdotuksia:

- **Vahvistetaan palveluissa työskentelevien ammattitaitoa kohdata etnistä ja kulttuurista monimuotoisuutta.**

- **Parannetaan maahanmuuttajille suunnattua palvelujärjestelmää koskevaa neuvontaa ja tiedotusta.**

- **Koulutetaan ja palkataan maahanmuuttajia palvelutehtäviin.**

VI Yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuudet

1. Yhdistystoiminta sekä poliittinen ja ammatillinen vaikuttaminen

Yhdistykset muodostavat parhaimmillaan väylän, jota kautta maahanmuuttajat voivat osallistua yhteiskunnan toimintaan, opetella suomalaisen (kansalais)yhteiskunnan tapoja ja saada kontakteja muihin ryhmiin. Samalla ne tarjoavat mahdollisuuden kokoontua ylläpitämään omia kulttuuriperinteitä ja vahvistamaan omia identiteettejä. Monet maahanmuuttajien yhdistykset ovat kuitenkin kokeneet, ettei niille viranomaisten taholta tarjota todellista vastuuta ja ettei riittävää luottamusta synny. Esimerkiksi maahanmuuttoasioita käsitteleviin neuvottelukuntiin yms.

olisikin hyvä ottaa pysyväis- tai asiantuntijajäseneksi maahanmuuttajien yhdistysten edustajia.

Maahanmuuttajat eivät vielä juuri näy suomalaisissa poliittisissa järjestöissä ja puolueissa tai ammattijärjestöissä. He eivät tunne suomalaista järjestelmää erityisen hyvin, ja siksi haasteena on suomalaisen järjestelmän tutuksi ja ymmärrettäväksi tekeminen.

- Maahanmuuttajien edustajat otetaan paremmin huomioon maahanmuuttajien asioiden hoidossa. Esimerkiksi maahanmuuttoa käsitteleviin neuvottelukuntiin yms. kunnissa ja valtakunnan tasolla otetaan vakituisiksi asiantuntijajäseniksi maahanmuuttajajärjestöjen edustajia.

- Kotouttamistoimintaan ja maahanmuuttajajärjestöille tulee olla saatavilla myös pysyvää rahoitusta, jotta menestyksellisistä pilottihankkeista voitaisiin tehdä pysyvää toimintaa.

2. Maahanmuuttajanaiset näkyvämmäksi osaksi yhteiskuntaa

Maahanmuuttajanaisten kontaktit ympäröivään yhteiskuntaan ja ymmärrys suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta ovat tärkeitä koko perheen kotoutumisen kannalta. Monissa kulttuureissa naisten osallistumissa myös miehillä on tärkeä rooli. Uuden kotimaan tasa-arvokäsitys voi tuntua uhkaavalta, ja tältä osin tiedon levittäminen ja koulutuksen saaminen suomalaisista käytännöistä ja arvoista jo sekä ennen maahan saapumista että heti maahan saavuttua on olennaista.

Maahanmuuttajanaisten parissa työttömyys on miehiä yleisempää (28 % / 19 %) ja vaivaa erityisesti yksinhuoltajia. Kotona olevien naisten ongelma on usein myös yksinäisyys. Niinpä oman uuden roolin löytäminen, esimerkiksi yhdistystoiminnan kautta, on tärkeää myös naisten kotoutumiselle.

Toimenpide-ehdotuksia:

- Kotoutumisen kannalta tärkeää on saada tarpeeksi tietoa uuden maan tavoista ja käytännöistä.

Informaatiota tulee antaa myös naisten asemasta ja tasa-arvon merkityksestä Suomessa sekä miehille että naisille.

- Yksinhuoltajille kehitetään erityisiä tuen malleja arjessa selviämiseksi.

Maahanmuuttopoliittinen keskustelu on pyörinyt maahantulon mahdollisuuksien ympärillä. Uuteen kotimaahan saapuminen on maahanmuuton ensi-askel. Siihen, mitä maahan saapumisen jälkeen tapahtuu, on kiinnitetty vähemmän huomiota.

Vihreät ovat pyrkineet vähentämään ihmisten liikkumisen tiellä olevia esteitä. Kokonaisvaltainen ja avoin maahanmuuttopolitiikka edellyttää rohkeutta ja keinoja kohdata väestön lisääntyvä etninen ja kulttuurinen kirjavuus.

Kotoutuminen on kumppanuussopimus.